

20.05.2015

Kj/32

§ 154

Kaj / Den av ledamoten Pentti Arajärvi väckta motionen om nya kolonilotter

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av ledamoten Pentti Arajärvi väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katri Erroll, stf. stadssekreterare, telefon: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Arajärvi Pentti valtuustoaloite Kvsto 14.1.2015 asia 27
- 2 Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti 10.2.2009

Sökande av ändring

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Pentti Arajärvi och 16 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden i samband med att en ny generalplan bereds ska skapa förutsättningar för ett tusental nya kolonilotter. Lotterna ska helst finnas inom Helsingfors, men ingenting hindrar heller att lotter förläggs till områden som staden äger utanför Helsingfors. Det ska ses till att trafikförbindelserna och butikstjänsterna är tillräckligt bra. Goda möjligheter finns exempelvis i Östersundom.

Motionen motiveras med att koloniträdgårdar möjliggör social verksamhet och annan gemensam verksamhet i omgivningen. Koloniträdgårdarna är för många en betydande källa till rekreation och avkoppling, och gemensamhetslokalerna kan användas av många för ett rimligt pris. Prisutvecklingen visar att det finns en efterfrågan på kolonilotter.

Stadsstyrelsen hänvisar till utlåtanden från stadsplaneringskontoret, fastighetskontoret och nämnden för allmänna arbeten och meddelar följande utifrån utlåtandena:

Stadsfullmäktige uppmanade 4.6.2008 stadsstyrelsen att se till att det planläggs fler sommarstuge- och koloniträdgårdsområden i Helsingfors. Stadsstyrelsen antecknade 15.6.2009 en rapport från en arbetsgrupp som utrett saken och uppmanade stadsplaneringsnämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och nämnden för allmänna arbeten att vidta de åtgärder som föreslås i rapporten.

Det föreslås i rapporten att nuvarande koloniträdgårdar ska utvidgas. Dessutom föreslås det att nya koloniträdgårdar och stugområden ska inrättas i områden i stadens ägo, i första hand inom Helsingfors men också i Vichtis, Esbo, Kyrkslätt och Sibbo.

Det är enligt rapporten möjligt att skapa ca 200 lotter genom att nuvarande koloniträdgårdar i Helsingfors utvidgas. Sju nya områden i Helsingfors och ett i Vichtis kan vara möjliga. Det understryks i rapporten att bara en del av de föreslagna områdena bör väljas för fortsatt planering. Antalet lotter beräknas öka med totalt ca 480–530 genom att nuvarande koloniträdgårdar utvidgas och tre nya koloniträdgårdar inrättas.

Områden för nya koloniträdgårdar i Mellungsby och Brobacka ingår i stadsplaneringskontorets planläggningsprogram eftersom de ansetts vara lämpligast. En utvidgning av Östra Baggböle koloniträdgård ingår också i programmet. Förutsättningarna för att inrätta/utvidga områdena har utretts grundligt i samband med planläggningen. Natur- och landskapsvärdena och potentialen för kompletteringsbyggande i de kringliggande områdena m.m. är beaktade i planeringsmaterialet.

Östra Baggböle koloniträdgård har genom en detaljplan (stadsfullmäktige 10.9.2014) utvidgats så att 116 nya lotter tillkommit. Ett förslag till detaljplan för Skomakarböle strandpark (stadsplaneringsnämnden 3.12.2013) möjliggör 87 nya kolonistugor och gemensamma lokaler och parkeringsplatser. Mellungsby koloniträdgård börjar planläggas år 2015. Nya sätt att skapa en koloniträdgård som är öppen och utgår från dagens önskemål, m.a.o. ansluter till annat rekreativområde, söks under arbetet. Läget och storleken preciseras i samband med planeringen.

Generalplan

Koloniträdgårdarna har ingen särskild beteckning i den gällande generalplanen för Helsingfors från år 2002 utan hör till rekreativområden. Nio koloniträdgårdar i Helsingfors är enligt

generalplanen grönområden som är viktiga kulturhistoriskt och arkitektoniskt sett och med tanke på landskapskulturen och vars karakteristiska drag ska bevaras.

Inte heller i utkastet till ny generalplan för Helsingfors finns det separat angivna områden för olika rekreationsfunktioner, såsom friluftsparker, koloniträdgårdar och golfbanor, utan dessa hör till rekreations- och grönområden. Generalplanebeteckningen rekreations- och grönområde möjliggör koloniträdgårdar i detaljplaner.

Utkastet till ny generalplan för Helsingfors baserar sig på att det år 2050 finns 860 000 invånare och 560 000 arbetstillfällen i Helsingfors. I regionen som helhet är invånarantalet 600 000 större. Ökningen beaktas på så sätt att stadsstrukturen förtätas och nya byggplatser anvisas. Om koloniträdgårdar placeras där trafikförbindelserna är goda och det finns kommersiell service minskar möjligheterna att bygga bostäder och arbetsplatser på sådana ställen.

Enligt utredningen om koloniträdgårdar från år 2009 är det i generalplaneområdet Helsingfors svårt att hitta områden för lika stora koloniträdgårdar som de nuvarande på ställen där trafikförbindelserna är goda och det finns service, vilket beror på att sådana ställen också lämpar sig för bostadsbyggande. Områden som enligt utredningen kan användas för koloniträdgårdar anvisades för bostäder när markanvändningen i den nya generalplanen övervägdes. Enligt den nya generalplanen behövs det också rekreationsområden för 210 000 nya invånare, och där beaktas dessutom att ett av målen i stadsfullmäktiges strategi är ett nätverk av skyddade skogar. Eventuella nya koloniträdgårdar inom rekreationsområden blir små enheter också i det fall att rekreationsområdena är stora, vilket betyder att de inte helt kan tillgodose det växande behovet i Helsingfors. Antalet koloniträdgårdar och sommarstugeområden ökar efter de åtgärder som redan vidtagits av arbetsgruppen för sådana, och genom att nuvarande koloniträdgårdar utvidgas är ett större antal lotter möjligt. De nuvarande lotterna omfattar 250–800 m². Arbetsgruppen föreslår att de nya ska omfatta 250–400 m². Antalet lotter föreslås i motionen öka med 1 000, alltså med 50 %. Detta betyder att minst ca 40 ha måste reserveras för koloniträdgårdar, vilket inte verkar motiverat med tanke på de åtgärder som stadsstyrelsen redan godkänt för att antalet lotter ska öka och med tanke på planer som redan utarbetats.

Gemensam generalplan för Östersundom

Stadsstyrelsen uppmanade i samband med att arbetet på en delgeneralplan inleddes i början av år 2009 stadsplaneringsnämnden att låta utreda möjligheterna till ett sommarstuge- och campingområde i

övergångszonen i Sibbo storskog. Det är meningen att området ska gagna friluftsliv och turism och att rekreationstillfällena i Sibbo storskog ska utnyttjas.

Stadsstyrelsen uppmanade samtidigt stadsplaneringsnämnden och fastighetsnämnden att låta utreda möjligheterna att i form av ett regionalt samarbetsprojekt inrätta en koloniträdgård eller ett sommarstugeområde på Granö i Sibbo. Granö ligger söder om det område som nu hör till Helsingfors.

Helsingfors stad, Vanda stad och Sibbo kommun har i samråd berett ett förslag till generalplan för Östersundom. Det gemensamma generalplaneförslaget hölls framlagt 26.1–4.3.2015. Förslaget möjliggör en utvidgning österut när det gäller en urban tätortsstruktur med effektiv kollektivtrafik. Det kan på basis av förslaget byggas bostäder för ca 70 000 nya boende fram till år 2060.

Olika platser i generalplaneområdet Östersundom är lämpliga för en koloniträdgård, ett sommarstugeområde eller en camping. När generalplaneförslaget utarbetades ansågs det inte ändamålsenligt att separat anvisa områden för koloniträdgårdar o.d. utan koloniträdgårdarna hör till rekreations- och grönområden och får det läge och den storlek som bestäms under den mer ingående planeringen. Generalplanebeteckningen rekreationsområde möjliggör koloniträdgårdar. Granö är upptaget som ett rekreations-, turist- och fritidsområde där det får finnas bl.a. fritidsbebyggelse, campingar och koloniträdgårdar.

Områden som staden äger i omgivande kommuner

Stadsstyrelsen uppmanar i sitt beslut från år 2009 om det utredningsarbete som gjorts beträffande koloniträdgårdar fastighetskontoret, byggnadskontoret och idrottsverket att undersöka möjligheten till en koloniträdgård på lägenheten Eerola i Vichtis. Staden har utarbetat en detaljplan för Eerola koloniträdgård. Koloniträdgården har en yta på 25 ha och omfattar 127 stuglotter. Målet är att den ska inrättas år 2016.

Idrottsnämnden uppmanas i beslutet att arbeta för att områdena med rekreationsstugor på Älgsjölandet, i Källvik, på Fagerö, i Luk och i Salmi ska utvecklas. Idrottsverket har låtit utarbeta en plan för utveckling av friluftsområdena väster om Helsingfors. Planen blev klar våren 2015. I arbetet på planen ingick också att utreda möjligheten till rekreationsstugor i friluftsområdena. Salmi visade sig vara det enda av friluftsområdena som eventuellt lämpar sig för rekreationsstugor. Enligt planen börjar Salmi friluftsområde utvecklas år 2015. Huruvida rekreationsstugor kan förläggas dit bedöms under utvecklingsarbetet.

Stadsodling och gemenskap främjas

Modeller för förvaltning av koloniträdgårdar och sommarstugeområden granskas också i utredningen om sådana områden. Till alternativen för förvaltning av nya koloniträdgårdar och sommarstugeområden hör att veckoandelar i stugor ska kunna lösas och stugor användas gemensamt. Antalet användare blir då mångdubbelt och driftskostnaderna rimliga.

I och med att stadsstrukturen förtätas måste också nya former för användning av rekreatiomsområden införas för att invånarna ska kunna delta och få en urban naturupplevelse nära sin egen bostad. Utöver att nuvarande koloniträdgårdar utvidgas och nya inrättas kan stadsodlingen utvecklas. Det är betydligt lättare att hitta nya platser för stadsodling. Tack vare att platser för stadsodling dessutom är billigare att inrätta är en hälsosam hobby möjlig också för sådana som inte har råd med kolonistugor – stugorna har blivit allt dyrare.

Stadsplaneringsnämnden påpekar följande i ett utlåtande 11.2.2014 föranlett av en motion om ökning av stadsodlingen i generalplanen: Den nya generalplan för Helsingfors som är under beredning möjliggör olika former av stadsodling. De mål i visionen i den nya generalplanen som gäller parker och rekreatiomsområden innefattar tanken att det ska finnas lättillgängliga och mångsidiga rekreatiomsområden och stadsmiljöer. Det är möjligt att i programmet för genomförande av den nya generalplanen uppmuntra till utvecklad stadsodling i parker och stora rekreatiomsområden, på åkrar och exempelvis i herrgårdsparker.

Kommunaltekniska investeringar föranledda av koloniträdgårdslotterna

Fastighetskontoret meddelar att fastighetsväsendet i enlighet med tidsplanen bestämd av byggnadskontoret, som ansvarar för att koloniträdgårdar blir inrättade, kommer att sköta de markförvärv och administrativa interna utarrenderingar som de lagakraftvunna detaljplanerna kräver och att vid behov ställa sin expertis till förfogande när nya modeller för finansiering och förvaltning av koloniträdgårdar undersöks.

Byggnadskontoret får årligen ett investeringsanslag på ca 5 mn euro för grönområden (nyanläggning och istandsättning) utanför projektområdena. Om anslaget inte höjs kan byggnadskontoret inte ens utvidga nuvarande områden under de närmaste tio åren. Exempelvis medför de i detaljplanen angivna 116 nya kolonilotterna i Östra Baggböle kostnader på nästan 3 mn euro: lotterna ska anslutas till näten av kommunaltekniska anordningar, marken ska jämnas, bilplatser ska anläggas, och tekniska konstruktioner, diken och stråk ska flyttas.

20.05.2015

Kj/32

Oberoende av vilken modellen för förvaltning av koloniträdgården är eller vare sig det är fråga om en befintlig koloniträdgård som utvidgas eller en helt ny kan det vara osäkert om projektet alls går att genomföra ifall staden inte bidrar till finansieringen. Det måste inom ramen för stadens budget ses till att byggnadskontoret får ett tillräckligt anslag för nya koloniträdgårdar.

Nämnden för allmänna arbeten anser att en ökning i antalet kolonilotter kan understödjas och framhåller att det måste ses till att det finns ett anslag för ändamålet.

Hur helsingforsarnas förhållande till naturen kan förbättras

Att hyra en stuga för en vecka kan passa helsingforsarnas nuvarande livsstil. Alla har inte nödvändigtvis en sådan ekonomi, ett så stort intresse eller så mycket ledig tid att de vill investera i en egen stuga och ta på sig skyldigheten att delta i områdesskötseln. Detta alternativ för stughyrning lämpar sig för både helsingforsare och turister.

Arbetsgruppen för koloniträdgårdar och sommarstugeområden påpekar i sin rapport att koloniträdgårdarna i praktiken används av en liten krets. Arbetsgruppen föreslår en sådan lösning att områdena förvaltas enligt semesterandels- eller hyrstugemodellen. Användarna får då stugan till sitt förfogande för en viss tid, exempelvis för en eller två veckor, vilket betyder att antalet användare ökar och fler får chansen.

En möjlighet är att stadens friluftsområden och de mångsidiga tjänsterna i dessa utnyttjas exempelvis så att fritidsstugor för åretruntbruk byggs och bjuds ut till helsingforsarna enligt principen med veckouthyrning. Förutsättningar finns i projektet för en koloniträdgård på lägenheten Eerola i Vichtis. Ett försök med nya tillvägagångssätt genomförs där.

Detaljplanen för lägenheten Eerola möjliggör fler än 120 stugor för åretruntbruk. När lägenheten köptes var motiveringen att den är lämplig som fjärrkoloniträdgård för helsingforsare. Detaljplanen vann laga kraft 6.3.2014.

Slutkommentarer

Utkastet till ny generalplan för Helsingfors har inga separat anvisade områden för olika rekreationsfunktioner, såsom friluftsparker och koloniträdgårdar, utan dessa hör till rekreations- och grönområden. Frågan om koloniträdgårdar löses i detaljplanerna.

Det är utan tvekan efterfrågan på kolonilotter, och alla intresserade kan inte erbjudas sådana. År 2008 söktes 15 nya lotter i Marudds

20.05.2015

Kj/32

koloniträdgård av 2 200. Gamla kolonistugor är dyra och därför inte inom räckhåll för alla. Problemet är svårt att lösa enbart genom planläggning.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katri Erroll, stf. stadssekreterare, telefon: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Arajärvi Pentti valtuustoaloite Kvsto 14.1.2015 asia 27
- 2 Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti 10.2.2009

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 04.05.2015 § 464

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Pentti Arajärven aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Kiinteistövirasto 8.4.2015

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti 2009 ja suoritettuja toimenpiteitä

Kiinteistövirasto toteaa, että siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden lisäämistä on selvitetty kaupunginjohtajan elokuussa 2008 asettaman työryhmän toimesta. Kaupunginhallitus merkitsi 15.6.2009 työryhmän raportin tiedoksi ja kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa, liikuntalautakuntaa, kiinteistölautakuntaa ja yleisten töiden lautakuntaa toteuttamaan raportissa esitetyjä toimenpiteitä.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan tuli mm. tehdä määräajassa ehdotus siitä, mille kahdelle Helsingissä sijaitsevalle alueelle (Siltämäki, Torpparinmäki, Tuomarinkartano, Mellunkylä, Longinoja, Savelanpuisto, Malminkartano) voitaisiin sijoittaa uudet siirtolapuutarhat. Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 18.3.2010 ehdottaa kaupunginhallitukselle, että uudet siirtolapuutarhat perustetaan Mellunmäkeen ja Siltämäkeen.

Selvitys-, suunnittelu- ja kaavoitustyön tuloksena Siltämäkeen on nyt asemakaavoitettu (Kslk 26.11.2013) uusi siirtolapuutarha-alue Suutarilan rantapuistoon. Asemakaava mahdollistaa 87 uuden siirtolapuutarhamajan sekä yhteisten huoltotilojen ja pysäköintialueiden rakentamisen. Edelleen Pakilan siirtolapuutarha-alueella on laajennettuja (Kslk 10.6.2014) 116 uudella siirtolapuutarhapalstalla. Mellunkylän siirtolapuutarhan kaavoitus on alkamassa 2015 ja sinne on suunnitteilla noin 70 uutta siirtolapuutarhapalstaa.

Helsingin yleiskaava

Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa 2002 ja uudessa valmisteilla olevassa Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa siirtolapuutarhojen alueilla ei ole erityistä kaavamerkintää vaan siirtolapuutarhat ovat osa virkistysaluekokonaisuutta. Yleiskaavan virkistys- ja viheralue -merkintä mahdollistaa siirtolapuutarhojen asemakaavoittamisen.

Helsingin yleiskaava-alueella ei ole helppo löytää nykyisen kokoisia laajoja siirtolapuutarha-alueita hyvien yhteyksien ja palvelujen läheltä. Uuden yleiskaavan maankäyttötarkasteluissa on valtuustostrategioiden mukaisesti siirtolapuutarhatarkasteluissa esiin tulleita alueita osoitettu asuinrakentamisen tarpeisiin. Mahdolliset uudet siirtolapuutarhat laajojenkin virkistysalueiden osana jäisivät pieniksi yksiköiksi eikä niiden avulla voida tyydyttää kasvavaa kysyntää Helsingin alueella.

Östersundomin yhteinen yleiskaava

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyönä valmisteltavana olevalla Östersundomin yleiskaava-alueella on kohteita, jotka soveltuvat siirtolapuutarha- ja kesämajakäyttöön. Yleiskaavaehdotuksessa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi osoittaa erikseen alueita siirtolapuutarhoille tms., vaan ne ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta. Virkistysalue-merkintä mahdollistaa ryhmäpuutarhat.

Granö on osoitettu virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan alueeksi, jonne voidaan sijoittaa mm. loma-asutusta, leirintäalueita ja ryhmäpuutarhoja.

20.05.2015

Kj/32

Vihdin Eerola

Kaupunginhallitus kehotti em. päätöksessä kiinteistövirastoa, rakennusvirastoa ja liikuntavirastoa tutkimaan siirtolapuutarhan perustamista Vihdin Eerolan tilalle.

Eerolaan on nyt asemakaavoitettu 25 hehtaarin suuruinen 127 mökkipalstaa käsittävä Eerolan ryhmäpuutarha. Tavoitteena on toteuttaa ryhmäpuutarha vuonna 2016.

Uusien ryhmäpuutarhojen toteutuksesta

Kiinteistövirasto ilmoittaa, että kiinteistötoimi tulee siirtola- ja ryhmäpuutarhojen toteutuksesta vastaavan rakennusviraston edellyttämässä aikataulussa tekemään lainvoimaisten asemakaavojen edellyttämät maanhankinnat ja hallinnolliset sisäiset vuokraukset sekä antaa tarvittaessa asiantuntemustaan siirtolapuutarhojen uusien rahoitus- ja hallintomallien tutkimiseen.

Lisätiedot

Esko Patrikainen, apulaisosastopäällikkö, puhelin: 310 36471
esko.patrikainen(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 17.03.2015 § 125

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden lisäämistä on selvitetty

Yleisten töiden lautakunta on antanut vuosina 2005 ja 2008 liitteinä 3 ja 4 olevat lausunnot siirtolapuutarhoja koskevista aloitteista.

Kaupunginvaltuusto kehotti 4.6.2008 kaupunginhallitusta huolehtimaan, että Helsinkiin kaavoitetaan lisää siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueita. Kaupunginhallitus merkitsi asiaa selvittäneen työryhmän [raportin](#) tiedoksi 15.6.2009, ja kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa, liikuntalautakuntaa, kiinteistölautakuntaa ja yleisten töiden lautakuntaa toteuttamaan raportissa esitettyjä toimenpiteitä.

Raportissa ehdotetaan nykyisten siirtolapuutarhojen laajentamista. Lisäksi ehdotetaan uusien siirtolapuutarhojen sekä mökkialueiden perustamista kaupungin omistamille maille: ensisijaisesti kaupungin

rajojen sisäpuolelle, mutta myös Vihtiin, Espooseen, Kirkkonummelle ja Sipooseen.

Raportin mukaan Helsingin nykyisiä siirtolapuutarhoja laajentamalla on mahdollista tuottaa noin 200 uutta palstaa. Raportin mukaan seitsemän uuden alueen perustaminen Helsinkiin ja yksi Vihtiin voi olla mahdollista. Raportissa korostetaan, että jatkosuunnittelun lähtökohdaksi tulisi valita vain osa ehdotetuista uusista alueista. Kokonaisläisäyksen arvioitiin olevan noin 480 – 530 siirtolapuutarhapalstaa, kun nykyisten siirtoalapuutarhojen laajennus ja kolmen uuden siirtolapuutarhan palstat lasketaan yhteen.

Investointimääräraha ei ole riittävä

Rakennusviraston vuotuinen investointimääräraha viherrakentamiselle (uudisrakentaminen ja peruskorjaus) aluerakentamisalueiden ulkopuolisille alueille on noin viisi miljoonaa euroa. Ilman määrärahan lisäämistä rakennusvirastolla ei ole mahdollisuutta toteuttaa edes nykyisten alueiden laajennusta seuraavan 10 vuoden aikana. Esimerkiksi Itä-Pakilassa asemakaavan mukaisten 116 uuden siirtolapuutarhapalstan liittäminen kunnallistekniisiin verkostoihin, palstapohjien tasaaminen, pysäköintipaikkojen rakentaminen sekä teknisten rakenteiden, ojien ja raittien siirrosta aiheutuu lähes kolmen miljoonan euron kustannukset.

Riippumatta siirtolapuutarhan hallintomallista tai onko kysymys vanhan laajentamisesta tai uudesta siirtolapuutarhasta, alueiden toteutuminen voi olla epävarmaa ilman kaupungin osallistumista hankkeiden rahoitukseen. Kaupungin talousarvion puitteissa on huolehdittava, että rakennusvirastolle osoitetaan uusien siirtolapuutarha- ja ryhmäpuutarhahankkeiden tarvitsema riittävä määräraha.

Näkökulmia kaupunkilaisten luontosuhteen parantamiseksi

Mökin viikkovuokraus voi sopia helsinkiläisten nykyiseen elämäntyyliin. Taloudellinen tilanne, halu ja ajankäyttö eivät välttämättä salli investointia omaan mökkiin ja osallistumista alueen hoitovelvoitteisiin. Tässä vaihtoehdossa mökkejä voisi vuokrata sekä kaupunkilaiset että matkailijat.

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportin mukaan siirtolapuutarhat jäävät käytännössä vain pienen piirin käyttöön. Raportissa esitettiin ratkaisuksi alueiden hallinnointia loma-osake- tai vuokramökkimallilla. Mökin saisi käyttöönsä määräajaksi, esimerkiksi viikoksi tai kahdeksi, jolloin käyttäjien joukko kasvaisi ja useampi pääsisi osalliseksi mahdollisuudesta.

Kaupungin ulkoilualueita ja niiden monipuolisia palveluja hyödyntäen voitaisiin tuottaa ja tarjota kaupunkilaisille esimerkiksi viikkovuokrausperiaatteella ympärivuotiseen käyttöön rakennettavia vapaa-ajan mökkejä. Edellytykset ovat olemassa Vihdin Eerolan ryhmäpuutarhahankkeessa, jossa on tarkoitus kokeilla uusia toimintatapoja.

Eerolan tilan asemakaava mahdollistaa yli 120 ympärivuotiseen käyttöön tarkoitettua mökin rakentamisen. Tilan hankintaa perusteltiin sillä, että se soveltuu helsinkiläisten kaukoliikenteen siirtolapuutarhaksi. Ryhmäpuutarhan mahdollistava Eerolan tilan asemakaava on saanut lainvoiman 6.3.2014.

Lopuksi

Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa ei osoiteta erikseen alueita erilaisille virkistystoiminnoille kuten ulkoilupuistolle tai siirtolapuutarhalle, vaan toiminnot kuuluvat virkistys- ja viheraluekokonaisuuteen. Siirtolapuutarhojen osalta ratkaisuja tehdään asemakaavassa.

Siirtolapuutarhapalstat ovat kiistatta kysytyjä eikä kaikille halukkaille voida tarjota mökkipalstaa. Vuonna 2008 Marjaniemen ryhmäpuutarhan viittätoista uutta palstaa halusi 2 200 hakijaa. Vanhojen siirtolapuutarhamökkien hinnat ovat korkeita eivätkä ne siksi ole kaikkien hankittavissa. Pelkästään kaavoituksella ongelma on vaikeasti ratkaistavissa.

Yleisten töiden lautakunta pitää siirtolapuutarhapalstojen lisäämistä kannatettavana, ja edellyttää, että siirtolapuutarhapalstojen lisäämisen vaatima määräraha varmistetaan.

Esittelijä

osastopäällikkö
Pekka Henttonen

Lisätiedot

Jussi Puutio, lakimies, puhelin: 310 38656
jussi.puutio(a)hel.fi
Jussi Luomanen, toimistopäällikkö, puhelin: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Maria Mannisto, projektinjohtaja, puhelin: 310 36454
maria.mannisto(a)hel.fi
Helena Ström, projektinjohtaja, puhelin: 310 38571
helena.strom(a)hel.fi

Kaupunkisuunnitteluvirasto 4.3.2015

HEL 2015-000533 T 00 00 03

Helsingissä on tällä hetkellä 9 siirtolapuutarhaa, joissa on yhteensä 1916 palstaa. Kaikilla nykyisillä siirtolapuutarha-alueilla on voimassa olevat asemakaavat.

Ensimmäinen siirtolapuutarha perustettiin vuonna 1918 Ruskeasuolle. Kahdeksan muuta siirtolapuutarhaa ovat Kumpulassa, Vallilassa, Herttoniemessä, Talissa ja Oulunkylässä, Marjaniemessä, Pakilassa ja Klaukkalanpuistossa.

Siirtolapuutarhat perustettiin aikoinaan lomanviettomahdollisuudeksi vähävaraisille työläisperheille vapaa-ajan viettoon ja puutarhaviljelykseen. 1900-luvun alkupuoliskolla ja erityisesti sota- ja pula-aikana niiden merkitys osana kaupunkilaisten ruokahuoltoa korostui.

Siirtolapuutarhojen lisäksi Helsingissä on 7 kesämaja-alueita ja Helsingin omistamilla alueilla ulkokunnissa 2 kesämaja-alueita. Lisäksi on asemakaavoitettu kesämaja-alue Vasikkaluotoon. Kesämaja-alueet ovat muotoutuneet nykyisen kaltaisiksi yhteisöiksi osin entisistä teltanpitopaikoista. Kesämaja-alueet sijoittuvat merellisiin ympäristöihin ja puutarhaviljely ei ole niiden alueella mahdollista. Nykyään siirtolapuutarhat ja kesämaja-alueet ovat osa kaupunkikulttuuria ja kulttuurihistoriaa sekä ekologinen vaihtoehto satojen kilometrien kesämökkimatkoille.

Siirtolapuutarha- ja kesätyömajatyöryhmän raportti 2009

Helsingissä on olemassa varsin tuore siirtolapuutarhaselvitys, jossa on selvitetty mahdollisuudet siirtolapuutarhojen perustamiseen. Tässä kaupunginjohtajan elokuussa 2008 asettaman työryhmän työssä kartoitettiin siirtolapuutarha- ja mökkikyläkäyttöön soveltuvia alueita Helsingissä ja kaupungin muissa kunnissa omistamilla mailla sekä tehtiin ehdotuksia ko. käyttöön varattavista alueista, niille soveltuvista toteuttamismalleista sekä toteutusaikatauluista.

Työryhmän selvityksessä käytiin läpi koko Helsingin alue uusien siirtolapuutarha-alueiden löytämiseksi. Selvityksen mukaan laajojen siirtolapuutarha-alueiden löytäminen Helsingissä ei ole helppoa. Selvityksessä arvioitiin seitsemän aluetta Helsingissä ja yksi alue Vihdissä Helsingin kaupungin omistamalla maalla, jolle tehdyn arvion perusteella voitaisiin tutkia uuden siirtolapuutarhan kaavoittamista. Lisäksi ehdotukseen sisältyi kolme mahdollisuutta uusille kesämaja-alueille. Työryhmä korosti, että raporttiin sisällytetyt ehdotukset uusiksi alueiksi ovat keskenään vaihtoehtoisia eikä esittänyt niiden kaikkien toteuttamista. Työryhmä näki myös nykyisten siirtolapuutarhojen laajentamisen mahdollisuudeksi lisätä siirtolapuutarhojen määrää, mutta perusteltuja laajenemismahdollisuuksia ei noussut esille kuin

muutama. Näiden laajennusten lisäys siirtolapuutarhapalstojen määrään olisi 100-200 palstaa.

Siirtolapuutarhatyöryhmän esittämänä suunnitteluperiaatteena on sijoittaa uusi siirtolapuutarha-alue ulkoilu- ja virkistysalueelle, vastaavaan tapaan kuin nykyisetkin alueet. Työryhmän mukaan siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden lohkominen muuhun käyttöön varatusta maa-alasta on epätarkoituksenmukaista asunto- ja elinkeinopoliittisista sekä yhdyskuntarakenteellisista syistä. Työryhmä totesi, että kaupunkirakenteen tiivistyminen ja väestön kasvu tulevaisuudessa merkitsee entistä suurempaa painetta virkistysalueille. Siirtolapuutarha on mielekästä sijoittaa osaksi laajempaa virkistysaluekokonaisuutta, millä vältetään lähivirkistyskäytössä olevan alueen sulkeminen vain pienelle käyttäjäryhmälle. Uusien kesämaja-alueiden sijoittamismahdollisuuksia tarkasteltiin pääasiassa saariin sekä ulkokunnissa sijaitseville, luonnonläheisille, hyvät retkeily- ja ulkoilumahdollisuudet tarjoaville alueille.

Kaupunginhallitus on merkinnyt 15.6.2009 § 775 tiedoksi siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän 10.2.2009 päivätyn raportin. Kaupunginhallitus päätti samalla kolmestatoista erilaisesta toimenpiteestä, joissa annettiin kehoituksia hallintokunnille edistää siirtolapuutarhojen asemakaavoitusta, toteuttamista ja hallintaan liittyvien asioiden kehittämistä.

Päätöksessään kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa tekemään 30.3.2010 mennessä kaupunginhallitukselle ehdotuksen siitä, mille kahdelle Helsingissä sijaitsevalle alueelle (Siltämäki, Torpparinmäki, Tuomarinkartano, Mellunkylä, Longinoja, Savelanpuisto, Malminkartano) voitaisiin sijoittaa uudet siirtolapuutarhat.

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 18.3.2010 ehdottaa kaupunginhallitukselle, että uudet siirtolapuutarha-alueet perustetaan Mellunmäkeen ja Siltamäkeen.

Toteuttamiskelpoisimpina pidetyt alueet on otettu kaupunkisuunnitteluviraston kaavoitusohjelmaan. Kaavoituksen yhteydessä on selvitetty niiden toteutusedellytykset perusteellisesti. Suunnitteluaineistossa on otettu huomioon mm. luonto- ja maisemarvot sekä lähialueiden täydennysrakentamispotentiaali.

Selvitystyön perusteella on asemakaavoitettu (Kslk 26.11.2013) yksi uusi siirtolapuutarha Suutarilan rantapuistoon (Siltämäki) ja laadittu asemakaavan muutos, joka mahdollistaa Pakilan siirtolapuutarhan laajentamisen (Kslk 10.6.2014). Suutarilan rantapuiston asemakaavan muutosehdotus mahdollistaa 87 uuden siirtolapuutarhapalstan

rakentamisen. Mellunkylän siirtolapuutarhan kaavoitus on alkamassa 2015. Kaupunkisuunnitteluviraston kaavoitusohjelmassa 2015 on todettu, että Mellunkylän alueelle suunnitellaan uutta siirtolapuutarha-alueita, joka liitetään osaksi muuta virkistysaluetta. Alueen sijainti ja laajuus tarkentuu suunnittelun yhteydessä. Työssä etsitään uusia tapoja toteuttaa avoin ja nykypäivään sopiva siirtolapuutarha-alue.

Yleiskaava

Helsingin voimassa olevassa yleiskaavassa 2002 siirtolapuutarhojen alueilla ei ole erityistä kaavamerkintää, vaan siirtolapuutarhat ovat osa virkistysaluekokonaisuutta. Helsingin yhdeksän siirtolapuutarha-alueita on Yleiskaava 2002:ssa merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviksi viheralueiksi, joiden ominaispiirteet tulee säilyttää.

Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksessa ei myöskään osoiteta erikseen alueita erilaisille virkistystoiminnoille kuten ulkoilupuistot, siirtolapuutarhat ja golfkentät, vaan nämä toiminnot ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta. Yleiskaavan virkistys- ja viheralue -merkintä mahdollistaa siirtolapuutarhojen asemakaavoittamisen.

Helsingin uudessa yleiskaavassa varaudutaan siihen, että Helsingissä on vuonna 2050 860 000 asukasta ja 560 000 työpaikkaa. Koko seudulla on 600 000 asukasta enemmän. Varautuminen kasvuun tarkoittaa kaupunkirakenteen tiivistämisen lisäksi uusien rakentamiskohteiden osoittamista. Siirtolapuutarhojen sijoittaminen hyvien liikenneyhteyksien ja kaupallisten palveluiden äärelle vähentää mahdollisuuksia rakentaa asuntoja ja työpaikkoja hyvien yhteyksien ja palveluiden äärelle.

Kuten vuonna 2009 valmistuneessa siirtolapuutarhaselvityksessä todettiin, Helsingin yleiskaava-alueella ei ole helppo löytää nykyisen kokoisia laajoja siirtolapuutarha-alueita hyvien yhteyksien ja palvelujen läheltä, sillä mahdolliset uudet siirtolapuutarha-alueet soveltuvat myös asuinrakentamisen alueiksi. Uuden yleiskaavan maankäyttötarkasteluissa on osoitettu siirtolapuutarhatarkasteluissa esille tulleita alueita asuntorakentamisen tarpeisiin. Uudessa yleiskaavassa varaudutaan myös 210 000 uuden asukkaan virkistysalueiden varaamiseen sekä valtuustostrategian mukaiseen metsäverkoston suojeluun. Mahdolliset uudet siirtolapuutarhat laajojenkin virkistysalueiden osana jäävät pieniksi yksiköiksi eikä niiden avulla voida tyydyttää täysin kasvavaa kysyntää Helsingin alueella. Siirtolapuutarhatyöryhmän jo tekemien toimenpiteiden jälkeen siirtolapuutarhojen ja kesämaja-alueiden määrä lisääntyy ja nykyisten siirtolapuutarhojen laajennukset antavat mahdollisuuden palstamäärän

lisäämiseen. Nykyisin siirtolapuutarhapalstojen koko on 250 - 800 m². Uusien siirtolapuutarhapalstojen kooksi työryhmä suositteli 250 - 400 m². Aloitteen mukainen siirtolapuutarhojen määrän lisääminen 1000 palstalla, eli 50 %:lla nykyisestä, tarkoittaisi vähintään noin 40 hehtaarin varaamista siirtolapuutarha-alueiksi, mikä ei vaikuta perustellulta toteuttaa, ottaen huomioon jo hyväksytyt kaupunginhallituksen siirtolapuutarhojen lisäämistä koskevat toimenpiteet ja tehdyt suunnitelmat.

Östersundomin yhteinen yleiskaava

Kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa vuoden 2009 alusta alkaneen osayleiskaavoituksen yhteydessä selvittämään mahdollisuudet retkeilyä ja matkailijoita palvelevan, Sipoonkorven virkistysmahdollisuuksiin tukeutuvan kesämaja- ja leirintäaluekokonaisuuden rakentamiseksi Sipoonkorven vaihettumisvyöhykkeelle.

Kaupunginhallitus kehotti kaupunkisuunnittelulautakuntaa ja kiinteistölautakuntaa selvittämään myös siirtolapuutarhan tai kesämaja-alueen perustamismahdollisuudet seudullisena yhteistyökohteena Sipoon kunnassa liitosalueen eteläpuolella sijaitsevaan Granön saareen.

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteistyönä valmisteltu Östersundomin yhteinen yleiskaavaehdotus on asetettu nähtäville 26.1.–4.3.2015. Yleiskaavaehdotus avaa laajentumissuunnan itään tehokkaaseen joukkoliikenteeseen perustuvalla kaupunkimaisella taajamarakenteelle. Yleiskaavaehdotus mahdollistaa asuntojen rakentamisen n. 70 000 uudelle asukkaalle vuoteen 2060 mennessä.

Östersundomin yleiskaava-alueella on kohteita, jotka soveltuvat siirtolapuutarha-, kesämaja- tai leirintäaluekäyttöön. Yleiskaavaehdotuksessa ei kuitenkaan ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi osoittaa erikseen alueita siirtolapuutarhoille tms., vaan ne ovat osa virkistys- ja viheraluekokonaisuutta, ja niiden sijainti ja laajuus määritellään tarkemmassa suunnittelussa. Yleiskaavaehdotuksen virkistysalue -merkintä mahdollistaa ryhmäpuutarhat. Granö on osoitettu virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan alueeksi, jonne voidaan sijoittaa mm. loma-asutusta, leirintäalueita ja ryhmäpuutarhoja.

Kaupungin omistamat maat ympäryskunnissa

Kaupunginhallitus kehotti siirtolapuutarhaselvitystyötä koskevassa päätöksessään 2009 kiinteistövirastoa ja rakennusvirastoa ja liikuntavirastoa tutkimaan siirtolapuutarhan perustamista Vihdin

Eerolan tilalle. Eerolan tilalle on asemakaavoitettu 25 hehtaarin suuruinen 127 mökkipalstaa käsittävä Eerolan ryhmäpuutarha. Tavoitteena on toteuttaa ryhmäpuutarha vuonna 2016.

Liikuntalautakuntaa kehoitettiin edistämään myös Elisaaren, Lähteelän, Kaunissaaren sekä Luukin ja Salmen virkistysmökkialueiden kehittämistä.

Kaupunkiviljelyn ja yhteisöllisyyden edistäminen

Siirtolapuutarhaselvityksessä tarkasteltiin myös siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden hallintomalleja. Uusien siirtolapuutarhojen ja kesämajojen hallintomalleissa oli mukana myös mökkien viikko-osuuksien lunastaminen ja yhteiskäyttö, jolloin mökkien ja alueiden käyttäjäkunta moninkertaistuisi ja käyttökustannukset pysyisivät kohtuullisina.

Kaupunkirakenteen tiivistyessä tulee varautua myös uudenlaisiin virkistysalueiden käyttömuotoihin, jotka mahdollistavat asukkaiden osallistumisen ja urbaanin luontokokemuksen lähellä omaa asuntoa. Siirtolapuutarhojen laajentamisen ja rakentamisen ohella voidaan kehittää myös kaupunkiviljelyä, jolle on huomattavasti helpompi löytää uusia paikkoja. Perustamiskustannuksiltaan halvempi kaupunkiviljely mahdollistaa terveellisen harrastuksen myös niille, joilla ei ole varaa korkeisiin hintoihin nousseisiin siirtolapuutarhamökkeihin. Kaupunkisuunnittelulautakunta totesi 11.2.2014 lausunnossaan, joka koski aloitetta kaupunkiviljelyn lisäämistä ja mahdollistamista yleiskaavan yhteydessä seuraavaa: Helsingin uusi yleiskaava mahdollistaa kaupunkiviljelyn eri muodot. Valmisteilla olevan uuden yleiskaavan vision puistoja ja virkistysalueita koskevat tavoitteet sisältävät ajatuksen helposti saavutettavista, monipuolisista virkistysalueista ja kaupunkiympäristöistä. Uuden yleiskaavan toteutusohjelmassa on mahdollista rohkaista kaupunkiviljelyn kehittämistä puistoissa ja laajoilla viheralueilla, pelloilla ja esimerkiksi kartanopuistoissa.

Valtuustoaloite

Pentti Arajärvi ja 16 muuta ovat tehneet 14.1.2015 seuraavan valtuustoaloitteen:

Helsingissä on hieman vajaa 2000 siirtolapuutarhapalstaa, jotka sijaitsevat yhdeksällä alueella. Lisäksi on suunnitteilla kaksi siirtolapuutarha-alueita. Siirtolapuutarhat ovat merkittävä virkistystyksen ja rentoutumisen lähde ensinnäkin niiden asukkaille, mutta myös lähistöllä asuville julkisena ulkoilu- ja puistoalueena. Siirtolapuutarhat luovat edellytyksiä sosiaaliselle toiminnalle sekä alueita ylläpitävien

yhdistysten kautta, että mahdollisuutena muuhunkin ympäristön yhteistoimintaan. Useimpien siirtolapuutarha-alueiden yhteiset kerhotilat ja vastaavat majat ovat kohtuuhinnalla vuokrattavissa, ja näin esimerkiksi kaupunginosan järjestöjen käytettävissä. Joillakin alueilla on mahdollisuus muun muassa saunomiseen.

Siirtolapuutarhapalstojen hinnat ovat kehittyneet kohtuuttomiksi. Tämä osoittaa sitä, että toiminnalle on runsaasti kysyntää. Kunnallisena toimintana puutarhapalstojen omistus (mökkien ja istutusten omistus) on voitu rajata vain helsinkiläisille.

Edellä esitetyn perusteella esitämme, että Helsingin kaupunki yleiskaavan valmisteluun liittyen luo edellytykset noin 1000 uuden siirtolapuutarhapalstan perustamiseen. Palstat tulee pääasiassa sijoittaa Helsingin kaupungin alueelle, mutta estettä ei ole sillekään, että palstoja sijoitetaan Helsingin kaupungin omistamille maille kaupungin rajojen ulkopuolelle. Hyviä mahdollisuuksia tarjoa esimerkiksi Östersundomin alue, jossa on tarvittavaa väljyyttä ja joka tarjoaa mahdollisuuksia kaavoituksen suhteen kaupungille itselleen. Olennainen edellytys siirtolapuutarha-alueen perustamiselle on sen toimintaan soveltuvuuden lisäksi julkiset liikenneyhteydet ja riittävät kaupalliset palvelut. Pelkkä siirtolapuutarha-alue ei käytännössä näitä pysty näitä palveluja ylläpitämään, joten tämä asettaa lisävaatimuksia palsta-alueiden sijoittelulle.

Lisätiedot

Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37209
raisa.kiljunen-siirola(a)hel.fi